

1016 Byen grunnlegges	1030 Borg vintersete	1100-tallet:	1204: Inga fra Varteig
Borg grunnlegges av kong Olav II Haraldson (den Hellige), etter at han bygget seg en kongsgård og en borg ved fossen; Sarpr . I dette området har det bodd folk i uminnelige tider før borgen og byen ble etablert. Stedet var strategisk, hvor både ferdsel på elven og til lands; langs ræet krysset hverandre. Dette skapte grunnlag for bymessig handel. Når Borg ble til Sarpsborg er uklart. På et kart fra 1539 er byen angitt som: Selsborg.	Slaget ved Stiklestad hvor Kong Olav Haraldson falt hadde ingen umiddelbar betydning for Borg, bortsett fra at byen ikke lenger var hovedsete for kongen, eller hovedstad som noen kaller det. Denne funksjonen overtok Nidaros, mens Borgardgardr fortsatte med å være kongenes residens i vinterhalvåret frem til begynnelsen av 1300-tallet. Borg regnes av flere som Norges første hovedstad, men trønderne hevder det var Nidaros.	Borgartinget var lagtinget for Viken; langs kysten fra Götaälv til Risør. Usikkerheten råder om hvor lenge tinget har eksistert. Enkelte historikere mener at kong Olav etablerte tingstedet samtidig med byen Borg. Noen mener det er langt eldre enn selve byen, mens andre hevder det først ble etablert på 1100-tallet med henvisning til avholdte ting og vedtak mellom 1115 og 1164. Tingstenen står nå sentralt ved Ruinparken.	St. Nicolas kirke anlegges av Kong Øystein Magnusson like utenfor byvollen antagelig i 1115. I dag er det kun ruinene igjen av kirken som har blitt plyndret og brent gjennom historien. På 1800-tallet brukte byens innbyggere ruinene som steinbrudd til byggverk i byen som vokste frem etter brannen i 1861. Arkitekt Gerhard Fischer forestod utgravningene av ruinene innen byens 900års-feiring i 1916.
			Inga fra Varteig føder Håkon Håkonson på Folkenborg etter at hun hadde flyktet fra Borg p.g.a. borgerkrig mellom baglere og birkebeinere. Håkon var Norges konge fra 1217 til 1263. I og med mange hadde tvil til hans farskap, bar moren Inga jernbyrd for å vise at faren var kong Håkon III Sverreson som holdt vintersete i Borg. Birkebeiner-rennet fra Rena mot Lillehammer hyller flukten med Håkon over fjellet

1344 Hafslund Hovedgård	1460 Bystatus	1567: Byen flyttes	1653 Hovedpostrute	1702: Jordfallet
Hafslund Hovedgård nevnes for første gang i et brev i 1344, men det har vært bosetting her i ca. 5000 år. Husene på Hafslund har vært utsatt for branner en rekke ganger. Hovedbygningen ble oppført i 1758-1762. Mange eiere og kjentfolk i historien har hatt tilhold på Hafslund, fordi gården lå ved kongeveien til Oslo, og ble et kultursentrum. Herregårdens mest kjente eier er Maren Juul, med en barneskole oppkalt etter seg på Hafslund.	Sarpsborg får privilegiebrev av kong Christian I, og oppnår dermed samme rettigheter som Tønsberg og Oslo, noe som i praksis innebærer bystatus, da brevet slo fast at ingen utlending eller fremmed kjøpmann kunne drive handel i byen. Dette privilegiet ble fornyet i 1532 av kong Christian II da han besøkte byen på sin reise fra Oslo til Bohus. Privilegiene ble også bekreftet av kong Christian III i 1538.	Sarpsborgs beliggenhet ved hær- og kongeveien til Oslo betød at byen ganske ofte ble utsatt for plyndring og brann av svenske soldater på krigstokt. Etter enda en ødeleggelse i 1567 søkte innbyggerne kongen om å flytte byen lenger sør langs elven. Kong Fredrik II innvilget søknaden, og befolkningen flyttet til et område hvor en ny by (Gamlebyen i Fredrikstad) vokste frem, men noen ble igjen i Gleng, så resultat ble to byer.	Sannesund ble postmesteren i Fredrikstads nye bosted i hht. ordre fra generalpostmesteren i Norge. Postmester Lauritsen fikk samtidig ferjeretten over sundet for å sikre at hovedpostruten fra Oslo til København kom seg over Glomma etter opprettelsen av et postverk i Norge 1647. Det førte til rettssak mellom forrige ferjemann og postmesteren som vant saken. Trelast ble skipet på flåter langs elven til Fredrikstad, som fikk sitt nye navn i 1569.	Under Jordfallet i februar 1702 raste ca. 1 mill. kbm. leire ut i Glomma nedenfor fossen, og tok med seg den gamle Borregård hovedgård samt mesteparten av byen. 14 mennesker og ca. 200 dyr omkom i katastrofen som etterlot en stor senkning i terrenget, senere kjent som 'Borregårdsdumpa' hvor ny industri ble etablert. Sagbruk og møller på begge sider av elven forsvant i raset.

1839: Fornyet bystatus	1854 Sarpebrua åpner	1855: Bryggeriby	1861: Bybrann	1879: Østfoldbanen
Sarpsborg fikk tilbake sin gamle bystatus i 1839 til store protester fra Fredrikstad som i lang tid hadde store inntekter fra Gleng og den gamle byen ved fossen. Sarpingene hadde bl.a. betalt skatt til Fredrikstad helt til 1827, men dette opphørte etter et vedtak av kongen i 1825 om at sarpingene ikke lenger skulle betale skatt til nabobyen Fredrikstad. Likevel motsatte de seg Sarpsborgs nye status.	Den første brua over Glomma åpner, og de opprinnelige fundamentene er fortsatt i bruk på dagens Sarpebru. Løytnant Engelstad søkte Borregaard om å få hente jord og stein fra den gamle forsvarsvollen samt kirkeruinene til arbeidene med brua. Men eierne Pelly & Co. tillot ikke dette, da de mente at dette var <i>et minde om en forgangen tid de ønsket bibeholdt</i> . En veigjennomskjæring tillot de.	Borg bryggeriers historie kan skrives fra 1855 da kjøpmann Hans Hafslund etablerte Lande Gaard Bryggeri. I 1905 overtok familien Egenæss driften av bryggeriet, og gjennom årene har oppkjøp og fusjoner resultert i at Hansa Borg nå er landets nest største bryggeriselskap, og dette kontrolleres fortsatt av familien Egenæss som har delt eierskapet med flere eiere bl.a. danske Royal Unibrew.	Selv om byen har blitt rammet av en rekke branner, så er nok brannen som brøt ut den 7. mai i 1861 den mest katastrofale. Da brant store deler av sentrumet ned, sammen med den kirken og rådhuset. Brannen oppstod i tømmermester Reuters gård p.g.a. en sprekk i pipen som antente takbjelker. Skadene i byen var så omfattende at de oversteg en fjerdedel av byens totale forsikringssum.	Østfoldbanen ble vedtatt bygget av Stortinget i 1873. Arbeidene på Smaalensbanen startet i 1875, og den første prøvekjøringen fant sted i 1878. Stasjonsbygningen som ble tegnet av arkitekt Peter Andreas Blix stod ferdig til å betjene det første damptoget som kjørte inn på byens stasjon i 1879 som ligger knapt 38 m.o.h. Avstanden til Oslo S. er 109,5 km.

1882 Østre linje	1889: Borregaard	1903: SFK stiftes	1918: Borregaard blir norsk	1963: Sparta Amfi
Sarpsborg fikk i tillegg en ny jernbaneforbindelse i 1882 ved at Østre Linje fra Ski gjennom Indre Østfold ble bygget, hvor det opprinnelig var 21 betjente jernbanestasjoner, men i dag går tog fra Oslo kun til Mysen, dog noen avganger fortsetter til Rakkestad. Avgangene mellom Sarpsborg og Rakkestad ble innstilt i 2002, men Østre linje kan få sin renessanse etter åpningen av Kalnes sykehus, da linjen har topp europeisk nivå.	Borregaard har hatt industri ved Sarpefossen siden 1600-tallet, men i 1889 da selskapet the Kellner Partington Paper Pulp Company Ltd overtok ble det for alvor fart i industrivirksomheten som ble modernisert etter at forskjellige eiere av herregården gjennom århundrene hadde forsøkt å få lønnsom drift for brukene på denne siden av elven. Borregaard er nå et av landets største industriforetak.	Sarpsborg Fotballklubb ble stiftet 8/5-03 etter initiativ av den britiske ingeniøren Hugh Kenworthy som valgte jobb på Borregard i stedet for en karriere som proffspiller i England. SFK inngikk i 2008 sammen med Sparta i samarbeidsalliansen Sarpsborg 08. Byens fotballag har samlet spilt i 12 cupfinaler, og vunnet 6 av dem; 1917, 1929, 1939, 1948, 1949 og 1951. S 08 tapte finalen mot RBK i 2015.	Borregaard var allerede i 1909 den størstarbeidsplassen innen norsk industri. Dette satte fart i tankene om et hjemkjøp av bedriften, og det ble gjennomført for en kjøpesum på ca. 100 mill. N.kr. Hjalmar Wessel ble den første generaldirektøren i det nye selskapet som Skogeierforbundet hadde spilt en sentral rolle i for å gjennomføre. Selskapet ble fusjonert med Orkla i 1986, som i 2012 noterte Borregaard som eget selskap på Oslo Børs.	Sparta Amfi ble bygget på dugnad etter et initiativ fra lokale ildsjeler i 1960 som resulterte i den offisielle åpningen 18/10 1963 ved HKH kronprins Harald. Amfi er hjemmearena for en rekke hockeylag, og har på det meste rommet 6.000 mennesker, og anlegget benyttes gjennom hele sesongen foruten hockey både til utstillinger og konserter.

1969: Sagahuset	1971: Gågata	1976: Borregaardspipa	1978: Sannesundbrua	1982: Fylkeshovedstad
Sagahuset åpner ved torget, og er med sine 5.000 kvm. Norges største varehus. Varehuset ble etter en større ombygging i 1999 til Storbyen Kjøpesenter, før det i 2014/15 var gjenstand for nok en utbygging slik det fremstår i dag med hotell og bussterminal sentralt i byen.	500 meter av St. Mariegata ble landets første gågate til tross for protester fra mange butikker langs gata.	147 meter er høyden på den nye Borregaardspipa som blir reist, men allerede i 2008 blir den revet for å bli erstattet med en ny og lavere.	Sannesundbrua ble en realitet, og ned dette ble all trafikk til og fra Sverige ledet utenom byens sentrum.	Fylkeshuset ble vedtatt bygget nær Borregaard hovedgård, og med dette blir byen fylkeshovedstad.

1992: Storkommune	2000: Hotell og badeland	2008: 4-felts E 6	2011: Inspiria science senter	2015: Sykehus Kalnes
Nabokommune Skjeberg, Tune og Varteig går sammen med Sarpsborg om å danne storkommunen Sarpsborg, de 4 kommunene fikk et samlet areal på 406 km ² og med ca. 54.000 innbyggere. Både kommunen og byen har blitt sentrale	Norges største konferanshotell med et eget badeland åpner på Grålum like ved E6	Europavei 6 står ferdig utbygget som fire-felts motorvei gjennom Sarpsborg, sju år innen Nasjonal Transportplan opprinnelige tilsa. Flere av byens innbyggere og mange av fylkets artister engasjerte seg i kampanjen: "4-felts E6 innen 2005-2006-2007". De mange dødsulykkene langs den 'gamle' E6, gjorde at planer ble fremskyndet, og siden 2008 har antall ulykker blitt sterkt redusert langs E6 i fylket.	Inspiria åpner like ved Quality hotell og badeland. Statsminister Jens Stoltenberg og kronprins Haakon besøker senteret, som til sammen blir et attraktivt mål hvor det populærvitenskapelige opplevelses- og læringscenteret lar de besøkende "leke" seg til kunnskap om sunnhet, energi og miljø. Inspiria er bygget som et s.k. passivhus med vekt på miljø og energisparing. Senteret har blitt et viktig undervisningssted for mange av fylkets skoler.	Kalnes sykehus ble offisielt åpnet av Kong Harald 30/11-15, etter at første spadestikket ble tatt 2/9-11. Eiendommen Kalnes ble allerede i 1867 ervervet av Smaalenenes amt fra Borregaard for en sum på 12.000 spd., fremforhandlet av amtmann Carl Sibbern som så flere kombinasjonsmuligheter for landbruksskolen som han ivret for. Allerede i 1890-årene ble et større areal omregulert til sykehustomt.

Kilder: Sarpsborg Bys Historie, Wikipedia, www.sarpsborg2016.no, Borg bryggerier, Borregaard, Store Norske Leksikon, Kalnes 125 år,